

Statsråd Marte Mjøs Persen
Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Vår ref.:
2022/4481

Deres ref.:

Dato:
13.12.2022

Vedr. innsyn i den interdepartementale rapporten "Eksport av trygdeytelser" fra 2014

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til svarbrev fra arbeids- og sosialministeren av 6. desember 2022 vedr. innsyn i den interdepartementale rapporten "Eksport av trygdeytelser".

På bakgrunn av innspill fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, stilles følgende oppfølgingsspørsmål:

Om innsyn

Statsråden skriver i brevet til komiteen av 6. desember at rapporten er et internt dokument for regjeringen Solberg, og at innsyn ikke kan gis i medhold av offentleglova § 14 første ledd. Arbeiderpartiet har også tidligere anmodet Erna Solberg om å frigi rapporten (VG 10.11.22).

1. Statsråden bes redegjøre for regjeringens syn på i hvilken form forrige regjering kan gi signal om frigivelse av rapporten, og om regjeringen har tatt kontakt med representanter for forrige regjering for å klargjøre dette.

Om vurderinger knyttet til kjent informasjon fra rapporten "Eksport av trygdeytelser"

Da kontroll- og konstitusjonskomiteen avholdt høring om trygdeskandalen 10. januar 2020, var rapporten "Eksport av trygdeytelser" ikke kjent. Deler av rapporten er nå tilgjengelig for offentligheten. Utdrag fra resonnementer og konklusjoner fra rapporten er gjengitt nedenfor.

2. Mener statsråden, med bakgrunn i det som nå er offentlig kjent, at rapporten ville hatt relevans for kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av saken i 2020?
3. Kunne kjennskap til resonnementene og konklusjonene i rapporten hatt betydning for Navs behandling av saker hvor personer ble anmeldt for å ha utsatt Nav for tap eller fare for tap, fordi de fikk ytelse de ikke hadde krav på som følge av at de oppholdt seg i andre EØS-land, uten at de opplyste Nav om dette eller søkte om forhåndsgodkjenning?

4. Ville resonnementene og konklusjonene i rapporten gitt grunnlag for å se nærmere på spørsmålet om oppholdskravet i folketrygdlovens bestemmelser om sykepenger, pleiepenger og arbeidsavklaringspenger var i strid med EØS-regelverket? Kunne dette ført til at opphold utenlands ikke nødvendigvis kunne danne grunnlag for nektelse, stansing og tilbakekreving av ytelser, eller domfellelse for trygdebedrageri?

Ifølge Aftenposten (18.11.22) er det 18 dokumenter som omhandler regjeringen Solbergs oppfølging av rapporten "Eksport av trygdeytelser" som ikke er gjort offentlig tilgjengelig, blant annet brev til og fra departementet og Nav.

5. Kan statsråden gi en vurdering av om innholdet i noen av disse 18 dokumentene gir nye opplysninger, som ikke har vært kjent gjennom granskingsrapporten, om kontakten mellom departementet og Nav om dette temaet, samt om hvordan Solberg-regjeringen fulgte opp informasjonen i rapporten Eksport av trygdeytelser?

I forslaget til statsbudsjett fremmet høsten 2014 ble det understreket at «arbeidet med å bekjempe trygdesvindler er blitt styrket de siste årene», jf. Prop. 1 S (2014-2015) side 83. Ifølge Navs årsrapport fra 2014, økte gjennomsnittsbeløpet i anmeldelser for trygdesvindler fra 2013 til 2014, og årsrapporten opplyser at «Økningen i anmeldt beløp skyldes hovedsakelig økt avdekking av svindler med arbeidsavklaringspenger. Stønadsmottakerne har ikke oppgitt arbeidstimer på meldekortene, har oppgitt betydelig færre timer enn det de faktisk har arbeidet, eller har oppholdt seg i utlandet uten å melde fra.» (side 30)

6. Dersom resonnementene og konklusjonene i rapporten ville gitt grunnlag for å reise spørsmål om oppholdskravet i folketrygdlovens bestemmelser om sykepenger, pleiepenger og arbeidsavklaringspenger var i strid med EØS-regelverket, hvilke konsekvenser hadde dette fått for hvordan Nav arbeidet med å avdekke og bekjempe trygdesvindler?

Utdrag resonnementer og konklusjoner i rapporten «Eksport av velferdsytelser»

«Forordningen forbyr altså som den klare hovedregel at det stilles vilkår om "bosted" i Norge slik forordningen selv definerer dette begrepet. Et tilgrensende spørsmål er om en isteden kan stille krav om at ytelser bare tildeles i de perioder der vedkommende faktisk oppholder seg i Norge, slik at perioder med opphold i et annet land ikke medfører rett til ytelser. EU-domstolens og EFTA-domstolens praksis kan tilsi at et krav om faktisk opphold i Norge ikke alltid skal likestilles med et krav om bosted i Norge, og at man i prinsippet kan ha et visst handlingsrom på bakgrunn av likebehandlingsregelen og primærretten. På den annen side antar gruppen at det i de fleste tilfeller er lite realistisk å nå frem med en slik argumentasjon. Dette gjelder både krav om forutgående opphold og krav om løpende opphold i vedkommende land for å få en ytelse der.» (side 34)

«Krav om forutgående opphold må i mange tilfeller sies å ha en liknende virkning som bostedskrav, og det vil bli vurdert med betydelig skepsis fra eksempelvis ESA og EFTA-domstolen. Også et vilkår om løpende opphold i Norge for å ha rett på en ytelse, vil det gjennomgående være vanskelig å begrunne.» (side 34)

«Oppsummering: Et krav om faktisk opphold i Norge for rett til trygdeytelser, er ikke per definisjon forbudt etter forordningen. Strengt krav til forutgående oppholdstid eller løpende opphold i landet vil likevel kunne likestilles med bostedskrav og derfor være forbudt. Også mindre strenge krav til opphold vil oftest være vanskelig å begrunne som lovlige etter EØS-retten.» (side 35)

«Arbeidsgruppen vurderer i avsnittene 4.2 og 4.4 handlingsrommet når det gjelder muligheten for å oppstille et krav om blant annet bosted lokalt i Norge eller et krav om faktisk opphold i Norge. I likhet med vurderingen for sykepenger mener arbeidsgruppen at det er lite realistisk å nå frem med et krav om bosted lokalt i Norge eller faktisk opphold i hele stønadsperioden i Norge så lenge mottakeren uansett plikter å bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid, medvirke til utarbeidelse av aktivitetsplanen og motta behandling og/eller delta på et arbeidsrettet tiltak i tråd med planen.» (side 87)

Av hensyn til komiteens behandling og sakens fremdrift, bes det om at svar sendes innen 20. desember 2022.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Lubna Bobby Jaffery
Første nestleder

